

بسمه تعالی

دخانیات و مواد اعتیاد آور در جوانان و نوجوانان

نویسندگان :

دکتر صدیقه سادات طرافیان

استاد گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشگاه تربیت مدرس تهران

دکتر رضا جوروند

دکترای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشگاه علوم پزشکی خدمات بهداشتی

درمانی ایلام

دکتر فتح الله محمدیان

استادیار روانشناسی سلامت، مرکز تحقیقات آسیب های روانی - اجتماعی، دانشگاه علوم

پزشکی ایلام.

اردیبهشت ماه ۱۳۹۷

سرشناسه	:	طوافیان، صدیقه‌السادات، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	:	دخانیات و مواد اعتیادآور در جوانان و نوجوانان / نویسندگان صدیقه‌السادات طوافیان، رضا جوروند، فتح الله محمدیان.
مشخصات نشر	:	گرگان: انتشارات نوروزی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۰۶ ص.
شابک	:	978-600-449-978-1
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	نوجوانان و جوانان -- سوء مصرف دارو Youth -- Drug use
موضوع	:	جوانان -- سوء مصرف مواد Young adults -- Substance use
موضوع	:	نوجوانان -- سوء مصرف مواد -- پیشگیری
موضوع	:	Teenagers -- Substance use -- Prevention
موضوع	:	اعتیاد -- درمان Drug addiction -- Treatment
موضوع	:	دخانیات -- اعتیاد Tobacco use
شناسه افزوده	:	جوروند، رضا، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده	:	محمدیان، فتح الله، ۱۳۵۴ -
رده بندی کنگره	:	۵۸۲.۰۳۰۹۰۳۰۹ / ن
رده بندی دیویی	:	۶۱۳.۳۶۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۲۶۱۴۲۷

دخانیات و مواد اعتیادآور در جوانان و نوجوانان

تالیف: دکتر صدیقه سادات طوافیان - دکتر رضا جرروند - دکتر فتح الله محمدیان

صفحه آرا و طراح جلد: بهاره عزت تبار

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۱۰۶ ص

قطع: وزیری

شمارگان: ۱۰۰

شماره شابک: ۱-۹۷۸-۴۴۹-۶۰۰-۹۷۸

چاپ و نشر: نوروزی-۰۱۷۳۲۲۴۲۲۵۸

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

حق چاپ برای نویسنده محفوظ می باشد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان مطلب
۹	پیشگفتار نویسندگان
	فصل اول: کلیاتی در مورد اعتیاد و مواد اعتیادآور
۱۲	مقدمه:
۱۲	تعاریف مهم در پیشگیری، از اعتیاد:
۱۴	تاریخچه:
	انواع مواد اعتیادآور شناسایی شده:
۱۵	تریاک
۱۶	مرفین و هروئین
۱۷	حشیش، ماری جوانا، علف، بنگ
۱۸	LSD
۱۸	آمفتامین (شیشه):
۱۹	کوکائین و کراک
۱۹	مواد توهمزا (پیوت و مس کالین)
۲۰	اکستازی و سایر مواد محفلی

دخانیات:

- سیگار: ۲۰
- قلیان ۲۱
- وضعیت مواد اعتیادآور در جوانان و نوجوانان ایران ۲۲
- وضعیت مواد اعتیادآور در جوانان و نوجوانان جهان ۳۰
- ماری جوانا و حشیش (انتخاب اول) ۳۱
- تغییر الگوی مصرف از حروث و کوکائین به مواد روان گردان ۳۱
- مطالبی در خصوص دخانیات (سیگار و قلیان)**
- انواع دود سیگار ۳۵
- مواد موجود در دود سیگار ۳۶
- علائم قطع مصرف سیگار و نیکوتین: ۳۷
- مزایای ترک سیگار ۳۸
- تاریخچه قلیان در ایران ۳۹
- اثرات قلیان بر سلامتی ۳۹
- مقایسه سیگار و قلیان ۴۱
- ارتباط اعتیاد به مواد اعتیادآور و ایدز: ۴۲

فصل دوم: علل گرایش به اعتیاد و مواد اعتیادآور

مقدمه: عوامل مخاطره‌آمیز افزایش اعتیاد در سنین پایین: ۴۴

عوامل مخاطره‌آمیز فردی

بلوغ ۴۴

شخصیت ۴۵

اختلالات روانی ۴۵

دوستان و گروه همسالان ۴۶

نگرش مثبت نسبت به مواد ۴۵

موقعیت‌های ویژه ۴۷

سرخوشی ناشی از اولین مصرف ۴۸

ارضای کنجکاوی ۴۸

ناآگاهی از خطرات ناشی از مصرف: ۴۹

انگیزه‌های درمانی ۴۹

عوامل مخاطره‌آمیز محیطی

خانواده ۴۹

مدرسه ۵۰

۵۰ محل سکونت

عوامل مخاطره‌آمیز اجتماعی:

۵۲ ضعف قوانین

۵۳ قانون عرضه و تقاضا

۵۳ نگرش جامعه نسبت به مواد

۵۴ اوقات فراغت

۵۵ ضعف سرمایه‌گذاری در سلامت

۵۶ دسترسی آسان

۵۶ عوامل اقتصادی

۵۷ سیاست‌های دولت‌ها

فصل سوم: عوامل محافظت‌کننده جوانان و نوجوانان در برابر اعتیاد

مقدمه:

۶۰

عوامل محافظت‌کننده در برابر اعتیاد :

۶۱

عوامل فردی محافظت‌کننده در برابر اعتیاد

۶۱

صفات مثبت شخصیتی و مهارت‌ها

۶۲

باورها و ارزش‌ها

۶۳

موفقیت‌ها

۶۳

عوامل محیطی بازدارنده اعتیاد

۶۳

خانواده سالم و همبسته

۶۴

حمایت کافی اطرافیان

۶۵

عوامل اجتماعی محافظت‌کننده در برابر اعتیاد

۶۵

ضد ارزش بودن مصرف مواد

۶۵

عدم دسترسی به مواد

فصل چهارم: پیشگیری از اعتیاد

مقدمه:

۶۸

راهکارهای پیشنهادی جهت پیشگیری از اعتیاد در جوانان و نوجوانان

۶۹

با تمرکز روی فرد

۷۰

اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی

۷۱

توانمندسازی

۸۲

شرکت در فعالیتهای اجتماعی:

۸۳

انجام فعالیتهای جایگزین

با تمرکز روی افراد و گروه‌های تأثیرگذار

۸۵

والدین و مسئولیت‌پذیری فرزندان:

۹۳

فهرست منابع

پیشگفتار نویسندگان:

دوران نوجوانی از مهم‌ترین و پرارزش‌ترین دوران زندگی هر فرد است؛ بلوغ به‌عنوان مرحله گذر از کودکی به بزرگسالی یک مرحله بسیار حساس از دوره رشد است که سبب اهمیت بسیار زیاد دوره نوجوانی شده است. در این دوره مجموعه‌ای از تغییرات جسمی، روانی و اجتماعی اتفاق می‌افتد که به‌طور عام زیربنای زندگی بزرگسالی و سالمندی در آینده تشکیل می‌دهد. روند تغییرات دوره بلوغ و نوجوانی با توجه به ویژگی‌های خاص خودش به‌نوعی است که می‌تواند این دوران را با مشکلات خاصی مواجه سازد. برخی از این مشکلات باوجوداینکه ممکن است شیوع بیشتری داشته باشد ولی گاهی نیازمند مداخله کمتری هستند، اما برخی دیگر در حد یک ناسازگاری، یک بیماری و یا اختلال روانی (نظیر افسردگی، ناسازگاری‌های فردی و اجتماعی، سوءمصرف و وابستگی به مواد) بروز می‌کند که قابل توجه بوده و نیازمند اقدامات مداخله‌ای و پیشگیرانه هستند. شواهد نشان داده است یکی از مهم‌ترین خطری که نوجوانان را تهدید می‌کند، روی آوردن به مواد مخدر، در مواقعی است که آن‌ها در موقعیت‌های نامناسب ازجمله احساس ناامنی، فشار، آشفتگی روانی، احساس حقارت، طردشدگی و بیگانگی، تعارض با والدین و یا دیگر مشکلات روانی قرار می‌گیرند. شمار بسیاری از نوجوانان آسیب‌پذیر گمان می‌کنند که می‌توانند صرفاً به‌طور تفریحی و یا برای کسب تجربه، مواد مخدر را مصرف کنند، اما به‌زودی درمی‌یابند که مصرف این مواد به‌صورت تکیه‌گاه روانی آن‌ها درمی‌آید و نمی‌توانند آن را کنار بگذارند.

فراهم نبودن شرایط بهداشتی، آموزشی، فرهنگی و پرورشی مناسب، فقدان مهارت‌ها و اطلاعات موردنیاز به شکل صحیح از طرفی و برخوردهای غیراصولی و ارتباطات ناقص و گهگاه تخریبی توسط برخی از اولیا و مربیان و عدم تطابق آن با نیازها و ویژگی‌های رشدی این دوره، مشکلات نوجوانان و جوانان را با چالش‌های جدی مواجه ساخته است و سبب شده است گروه سنی خصوصاً در دوران بلوغ به‌عنوان یکی از نیازهای مهم و ضروری برای تأمین سلامت حال و آینده جامعه مورد تأکید قرار گیرد. این امر در کشور

ما که ساختار غالب جمعیت آن را نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهد از اهمیت مضاعفی برخوردار است. بنابراین اهمیت شناخت نیازها و عوامل خطر تهدیدکننده سلامتی این گروه سنی در جهت نیل به اهداف عالیه حقوق طبیعی و اجتماعی نوجوانان و مداخله منطقی و اصولی در جهت ارتقای سلامت آن بیش‌ازپیش ضروری و مورد تأکید است. نویسندگان تلاش کرده‌اند با نگارش این کتاب به گروه‌های هدف این کتاب کمک کنند تا ضمن آشنایی مختصر با اعتیاد و مواد اعتیادآور، علل و عوامل مؤثر بر اعتیاد را در نوجوانان و جوانان شناسایی نموده و راهکارهایی مناسب جهت پیشگیری از اعتیاد و یا ترک آن اجرا کنند.

گروه‌های هدف : بردنظر نویسندگان در نگارش این کتاب عبارت بودند از عموم مردم به‌ویژه والدین، معلمان، جوانان و نوجوانان که می‌خواهند به اعتیاد مبتلا نشده و یا از آن خلاصی یابند. دسته دیگری که می‌توانند از محتویات این کتاب استفاده کنند، متخصصان و مسئولین هستند. متخصصان شامل کارکنان سیستم بهداشت، متخصصان تغییر رفتار و تمام افرادی که به هر شکل در راستای پیشگیری از اعتیاد یا کنترل آن تلاش می‌کنند.